

Olympiáda v českém jazyce, 41. ročník, 2014/2015 – školní kolo

I. kategorie

Počet bodů:

Příjmení a jméno:

Škola:

1. Nevhodně formulovanou větu upravte beze změny smyslu dvěma různými způsoby do náležité podoby:

„Řidič, který bude dělat autoškolu v malém klidném městě a pak přijede do Prahy, je to pro něj dneska malý šok,“ podotkl ředitel dopravní policie.

2. Vysvětlete významy následujících slovních spojení tak, aby byl patrný rozdíl mezi nimi.

a) *typ šéfkuchaře*

b) *tip šéfkuchaře*

3. Přiřaďte ke každému z uvedených přídavných jmen vhodné podstatné jméno tak, aby vzniklá spojení názorně ilustrovala významové rozdíly mezi těmito přídavnými jmény.

a) *vodový – vodní – vodnatý*

b) *volební – voličský – volitelný*

c) *tištěný – tiskací – tiskový*

4. Rozhodněte, která z následujících vět je jednoznačná a která víceznačná, a vysvětlete důvody víceznačnosti věty, již jste takto (tj. jako víceznačnou) označili.

Rukojmí sází na pomoc zásahové jednotky.

Rukojmí sázejí na pomoc zásahové jednotky.

5. Uveďte alespoň 5 různých podstatných jmen obsahujících předponu a končících na *-tisk*. Vysvětlete význam každého uvedeného slova.

6. Následující věty a souvětí obsahují nedostatky v tvarosloví.

Ženy, jenž hledají zaměstnání po mateřské dovolené, se setkávají s mnoha problémy.

Čeští bratři se nakonec tak rozšířili, že ovládli všechny zdejší kostely, kteří dosud spravovali kališníci.

S týmiže zaměstnanci se počítá i v příštím roce.

a) Pojmenujte slovní druh, u něhož se nedostatky objevují.

b) Chybné tvary vypište a nahraďte je tvary náležitými.

Národní institut pro další vzdělávání MŠMT
Senovážné náměstí 25, 110 00 Praha 1

**Olympiáda v českém jazyce, 41. ročník, 2014/2015 – školní kolo
I. kategorie**

Slohový úkol

Pohled z okna

Při zpracování tématu užívejte především popisného slohového postupu. Můžete použít i prvky postupů dalších, například vyprávěcího nebo úvahového. Doporučená délka 20–25 řádek.

Školní kolo OČJ 2014/2015 – 41. ročník – I. kategorie – řešení:

1. Příklad řešení:

„**Pro řidiče**, který bude dělat autoškolu v malém klidném městě a pak přijede do Prahy, je to ~~pro~~ **něj** dneska malý šok,“ podotkl ředitel dopravní policie. – „Řidič, který bude dělat autoškolu v malém klidném městě a pak přijede do Prahy, je ~~to pro něj~~ **zažije** dneska malý šok,“ podotkl ředitel dopravní policie.

Bodování: za 2 různé vhodné úpravy – 2 body;
za 1 úpravu – 1 bod.

Celkem tedy maximálně **2 body**.

2. Příklad řešení:

a) souhrn charakteristických vlastností skupiny šéfkuchařů;
uznávejte i: jeden ze skupiny šéfkuchařů vařících podobně / šéfkuchařů s podobným stylem práce, představitel určitého stylu kuchyně;
b) doporučení šéfkuchaře.

Bodování:

a) za vhodné vysvětlení významu – 1 bod;
b) za vhodné vysvětlení významu – 1 bod.

Celkem tedy maximálně **2 body**.

3. Příklady řešení:

a) *vodové barvy / vodová zmrzlina – vodní dýmka/elektrárna/dělo – vodnatá rýma / vodnatý kraj*
b) *volební místnost/právo – voličský průkaz/seznam – volitelný předmět/kandidát*
c) *tištěná pozvánka / tištěný spoj – tiskací písmeno – tisková chyba/konference / tiskový mluvčí*

Bodování:

za všechna vhodně uvedená podstatná jména – 6 bodů;
za každé chybějící nebo nevhodně uvedené podstatné jméno odečtete 1 bod (záporné body se nedávají).

Celkem tedy maximálně **6 bodů**.

4. Příklady řešení:

Víceznačná je věta *Rukojmí sází...* Uznávejte i odpověď, že věta je dvojznačná.

Příklad vysvětlení: tvar *sází* je jak tvarem 3. osoby jednotného čísla, tak tvarem 3. osoby množného čísla, kdežto tvar *sázejí* je pouze tvarem množného čísla. Obdobně tvar *rukojmí* je tvarem jednotného i množného čísla.

Bodování:

za vybrání správné věty – 1 bod;
za vhodné vysvětlení uvádějící tvar slovesa i podstatného jména – 2 body;
za vhodné vysvětlení uvádějící pouze jeden z tvarů – 1 bod.

Celkem tedy maximálně **3 body**.

5. Příklady řešení:

dotisk ‚dodatečný, další tisk knihy ap.‘, *obtisk* ‚obrázek, který lze přenést na jiný podklad‘, *patisk* ‚nelegální, nezákonný tisk‘, *potisk* ‚vzorek natištěný např. na tkaninu‘, *útisk* ‚mocenský útlak‘, *výtisk* ‚exemplář knihy, časopisu ap.‘

Bodování:

Za 5 vyhovujících slov včetně vysvětlení významů – 5 bodů;
za 4 vyhovující slova včetně vysvětlení významů – 4 body atd.

Celkem tedy maximálně **5 bodů**.

6. Řešení:

a) zájmeno (bližší určení nevyžadujte, ale ani za něj nestrhávejte body, a to ani v případě, kdy je toto určení chybné);

b) *jenž – jež*;

kterí – které;

týmiže – týmiž.

Bodování: a) za náležitou odpověď – 1 bod;

b) za vypsání každého chybného tvaru a jeho náležitou náhradu – 1 bod.
Celkem tedy maximálně **4 body**.

Celkem 22 bodů.

7. Slohový úkol: Hodnot'te dodržení tématu, plynulost a návaznost textu, vhodný výběr lexikálních prostředků i větnou stavbu. Přihlížejte i k tvaroslovné a pravopisné správnosti.
Bodování: 0–10 bodů. Využijte celého bodového rozpětí.